

MNENJE PREBIVALCEV SLOVENIJE O POMENU GOZDOV IN GOZDARSTVA

SLOVENIAN PUBLIC OPINION ON THE IMPORTANCE OF FORESTS AND FOREST MANAGEMENT

Tina SIMONČIČ¹, Andrej BONČINA²

(1) Biotechnical Faculty, Department of Forestry and Renewable Forest Resources, Slovenia Forest Service, Central Unit Ljubljana, tina.simoncic@bf.uni-lj.si

(2) Biotechnical Faculty, Department of Forestry and Renewable Forest Resources, andrej.boncina@bf.uni-lj.si

IZVLEČEK

Namen raziskave je ugotoviti mnenje slovenske javnosti o pomenu gozdov in gospodarjenju z gozdovi in pri tem preveriti, pri katerih vsebinah so mnenja lastnikov in nelastnikov gozdov različna. Anketirali smo 1014 naključno izbranih polnoletnih državljanov RS proporcionalno glede na statistične regije. Vprašalnik je obsegal 10 sklopov ter 74 trditev zaprtega tipa s pet-stopenjsko Likertovo lestvico. Za prebivalce Slovenije so najpomembnejše okoljske funkcije, sledijo lesnoprizvodna in zaščitna funkcija, socialne funkcije, najmanj pomembni sta nabiralništvo in lovngospodarska funkcija. Več kot 90 % anketiranih meni, da so gozdovi hkrati pomembni za različne funkcije. 74 % javnosti podpira prost dostop v gozdove, 60 % pa pravico prebivalcev do nabiranja gozdnih sadežev. Največ anketiranih meni, da naj država nameni več sredstev za okoljske funkcije. Z diskriminantno analizo smo ugotovili, da na razvrščanje na lastnike in nelastnike najbolj vplivajo mnenja o prostem dostopu do gozda in pomenu gozdov za rekreacijo.

Ključne besede: gospodarjenje z gozdovi, funkcije gozdov, javna anketa, vrednost gozdov, gozdarska politika, lastniki in nelastniki gozdov

ABSTRACT

The research aims at assessing the Slovenian public opinion on the importance of forests and forest management. 1014 surveys were completed by randomly selected adult citizens of the RS proportionally in regard to the country's statistical regions. The survey included 10 sections and 74 Likert-type statements. Slovenian public believes that the most important functions of forests are environmental functions, followed by wood production and protection against natural hazards, social functions, whereas the least important are gathering non-wood forest products and hunting. More than 90 % of respondents think that forests are important for multiple functions. 74 % of the public supports free access, 60 % of them supports the right to gather non-wood forest products. The majority of them believe that the state should invest funds for supporting environmental functions. The statements on free access and importance of forests for recreation are the strongest factors in discriminating the groups of forest owners and non-owners.

Key words: forest management, forest functions, public opinion poll, forest values, forest policy, forest owners and non-owners

GDK 906:682+903.1(045)=163.6
DOI 10.20315/ASetL.117.2

Prispelo / Received: 25. 10. 2018
Sprejeto / Accepted: 28. 12. 2018

1 UVOD

1 INTRODUCTION

Pomen gozdov se zaradi socio-ekonomskih in okoljskih sprememb stalno spreminja. Prebivalstvo v Evropi je vse bolj okoljsko ozaveščeno; ljudje pripisujejo gozdovom velik pomen za blaženje klimatskih sprememb, zagotavljanje čiste pitne vode ter varstvo pred naravnimi nesrečami in požari (npr. Schmithüsen in sod., 1997; BMLFUW, 2007; Baranzini in sod., 2008; EC, 2009; Sandström in sod., 2011; FC, 2015). V zadnjih nekaj desetletjih se je povečal pomen gozda kot socialnega okolja za preživljanje prostočasnih aktivnosti in različnih oblik rekreacije (Von Grünigen in sod.,

2014; FC, 2015). Hkrati narašča zavedanje o gozdu kot pomembnem delu ohranjene narave in s tem tudi skrb za njegovo ohranjanje (BMU, 2007; Mulej, 2015). Na drugi strani pa se krepi pomen lesa kot naravnega materiala in obnovljivega vira energije (BAFU in WSL, 2013; EU, 2015).

Tudi v Sloveniji so v zadnjih nekaj desetletjih na področju gospodarjenja z gozdovi opazne velike spremembe. V devetdesetih letih so se zgodile velike družbenoekonomske spremembe, z Zakonom o gozdovih se je spremenila organiziranost gozdarstva. Ločile so se javne in poslovne dejavnosti v gozdu, ustanovljena je bila javna gozdarska služba z namenom zagotavlja-

nja javnega interesa, zasebni lastniki pa so v okviru usmeritev iz načrtov postali formalno samostojni za odločanje o gospodarjenju s svojim gozdom (Winkler in Marenče, 1998). Površina gozdov se je povečala na 58 % celotne površine Slovenije (ZGS, 2016). Razmerje površin javnih in zasebnih gozdov se je spremenilo s 33,9 : 66,1 leta 1996 na 21,5 : 78,5 leta 2014 (ZGS, 2016). Znatno se je spremenila demografska struktura prebivalstva; opazno je povečevanje deleža urbanega in upadanje deleža kmečkega prebivalstva (Klemenčič, 2002) ter staranje prebivalstva (Kerbler, 2015). Propad lesne industrije je pomenil zmanjšanje števila zaposlenih v lesarstvu in gozdarstvu, kar je poleg organizacijskih sprememb še dodatno prispevalo k zmanjšanju ekonomskega pomena gozdov in gozdarstva. Spremenjene razmere so vplivale tudi na motivacije lastnikov za gospodarjenje z gozdovi in na njihov odnos do uporabne vrednosti gozda (Ficko in Bončina, 2013). V zadnjih letih so slovenske gozdove prizadele ujme večjih razsežnosti, kot so snegolom leta 2012, žledolom 2014 in po njem gradacija podlubnikov, ter vetrolom 2017, ki jih lahko povezujemo s klimatskimi spremembami (Seidl in sod., 2017); te vplivajo tudi na okoljski pomen gozdov. Veča se tudi socialni pomen gozdov za družbo, kar se kaže v povečani obiskanosti gozdov, predvsem v urbanih in turistično zanimivih predelih Slovenije (npr. Žižek in Pirnat, 2011; Verlič, 2015).

Poznavanje mnenja prebivalcev o gozdu in gospodarjenju z gozdovi je pomembno izhodišče za dopolnjevanje gozdne politike in upravljanja gozdov ter za komunikacijo gozdarske stroke z javnostjo (FC, 2015). Spremenjeni odnos javnosti do gozdov (npr. zahteve, pomen funkcij gozdov) se kaže tudi v gozdni politiki in gozdarski zakonodaji, ki poudarjata pomen vključitve celotne družbe v razprave, povezane z gozdom (MCPFE, 2007). Zato je pomembno vprašanje, ali cilji in usmeritve v gozdnih političnih programih, akcijskih načrtih in načrtih za gospodarjenje z gozdovi upoštevajo mnenje javnosti o gozdovih in gospodarjenju z gozdovi (npr. Crespo in sod., 2014). V Evropi so prve študije javnega mnenja o gozdovih znane iz sredine prejšnjega stoletja, ko so zaznane korenite spremembe v pogledu ljudi na pomen gozdov in na gospodarjenje z gozdovi. Schmithüsen in sod. (1997) so na podlagi analize opravljenih raziskav med prebivalci Nemčije, Avstrije in Švice analizirali odnos javnosti do gozdov v obdobju 1960–1995. Rametsteiner in Kraxner (2003) sta v obširni raziskavi analizirala obstoječe študije pomena gozdov v Evropi, na ravni Evrope pa sta bili izpeljani tudi anketa zainteresirane javnosti (gozdarskih strokovnjakov, državnih uradnikov, nevladnih organizacij in lastnikov gozdov) ter spletna anketa javnega

mnenja o pomenu gozdov in gozdarstva (EC, 2009), v katerih je sodelovala tudi Slovenija. Leta 2015 je bilo v okviru širše ankete o kmetijski politiki v EU, ki je sledila metodologiji Eurobarometra, javnosti zastavljeno tudi vprašanje o pomenu gozdov (EU, 2015). Na nacionalni ravni so ankete z dolgim stažem znane na primer iz Finske, kjer že dobrih 30 let spremljajo odnos javnosti do gospodarjenja z gozdovi, zavarovanih območij gozdov, prostega dostopa in drugih vidikov odnosa javnosti do gozdov (FFA, 2012; 2016; Crespo in sod., 2014). Podobno tudi v Veliki Britaniji že več kot desetletje spremljajo obisk v gozdovih, trende v poglavitnih funkcijah gozda ter podobne tematike (FC, 2015). V Švici je anketiranje javnosti o pomenu gozdov, podobno kot periodična inventura gozdnih sestojev, stalnica, rezultati pa so pomembno izhodišče za pripravo nacionalnih gozdnih programov in načrtov razvoja gozdov (BAFU in WSL, 2013; Von Grünigen in sod., 2014). V srednji Evropi se pomen gozda navezuje na funkcije gozda, ki so razumljene kot učinki gozda, ki zagotavljajo preživetje skupnosti (Groß in Müller, 2007); v anketah o pomenu gozdov so zato pogosta vprašanja o tem, katere funkcije gozda so za prebivalce pomembne (EC, 2009; BAFU in WSL, 2013).

V Sloveniji so bile za gozdarstvo in cilje gozdne politike pomembne študije odnosa javnosti do gozdov, gozdarstva in gozdnih funkcij na nacionalni ravni (npr. Pucko, 1997; Malnar in Šinko, 1998; 2000; Golob, 2008; Mulej, 2015). Javnomenjska raziskava leta 1998 je analizirala odnos javnosti do pomena gozdov, stanja gozdov ter gospodarjenja in političnih ukrepov, povezanih z gozdom (Malnar in Šinko, 2000). Ob nastajanju resolucije o nacionalnem gozdnem programu (ReNGP) je bila med udeleženci razprav ter obiskovalci spletne strani opravljena anketa o javnem pomenu gozdov, ki je analizirala mnenje zainteresirane gozdarske javnosti (Golob, 2008). Obširnejšo raziskavo o javnem pomenu gozdov in njihovem upravljanju so izpeljali v društvu Dinaricum (Mulej, 2015). Sicer pa je bilo anketiranje, usmerjeno v izbrane vidike gospodarjenja z gozdovi, kot orodje večkrat uporabljeno, pogosto v povezavi z gospodarjenjem z zasebnimi gozdovi (npr. Ilešič, 2000; Veselič in sod., 2010; Ficko in Bončina, 2015) ter z odnosom javnosti do mestnih in primestnih gozdov (npr. Žlebnik, 2000; Žižek in Pirnat, 2011; Trkman, 2013), manj pa z drugimi vidiki, kot so odnos javnosti do velikih zveri (npr. Prosen, 2002), pomenom gozdov za mlajše generacije (npr. Torkar in sod., 2014) ali pomenom gozdov v manj naseljenih območjih (Manfreda, 2018).

V Katedri za urejanje gozdov in ekosistemske analize Oddelka za gozdarstvo Biotehniške fakultete smo

izpeljali anketo »Mnenje prebivalcev Slovenije o pomenu gozda in gozdarstva 2016«. Poglavitna motivacija za takšno raziskavo je bilo enostavno spoznanje, da se o gozdu in gozdarstvu pogosto pogovarjamo gozdarji sami, večkrat pa zapostavljamo mnenje tistih, ki so jim raznovrstne funkcije gozda – materialne in nematerialne koristi – namenjene. Mnenje javnosti o gozdu in gozdarstvu lahko prispeva: 1) k oblikovanju glavnih ciljev pri upravljanju z gozdovi, 2) določanju prioritete med njimi, 3) prepoznavanju glavnih nesoglasij in usmeritev za njihovo reševanje, ter 4) določanju prioritete pri vlaganjih v gozdove.

Poglavitna cilja raziskave sta: 1) ugotoviti mnenje slovenske javnosti o pomenu gozdov in gospodarjenju z gozdovi v Sloveniji in pri tem preveriti 2) pri katerih vsebinah so mnenja lastnikov in nelastnikov gozdov različna. Med lastniki in nelastniki so lahko razlike v vrednotenju funkcij gozda (Golob, 2008; Dobšinska in Sarvašova, 2016) in celotnega koncepta funkcij gozda (npr. Pistorius in sod., 2012), med lastniki in nelastniki so opazna tudi nasprotja glede večnamenske rabe gozda (npr. Pucelj Vidovič, 2015), zato nas je zanimalo, katera mnenja o pomenu gozdov (funkcijah gozda) in večnamenskem gospodarjenju se med lastniki in nelastniki gozda značilno razlikujejo.

2 METODE

2 METHODS

2.1 Priprava anketnega vprašalnika

2.1 Preparation of questionnaire

Vprašalnik je sestavljalo 10 deloma sestavljenih sklopov trditev zaprtega tipa s petstopenjsko ordinalno Likertovo lestvico, eno vprašanje, kjer je možnih več odgovorov, eno vprašanje z dihotomno izbiro, ter 6 demografskih vprašanj. Likertova lestvica se pogosto uporablja pri javnomnenjskih raziskavah o gozdu in gozdarstvu (npr. EC, 2009; FFA, 2012), z njo anketiranci izražajo stopnjo strinjanja (1 = sploh se ne strinjam... 5 = povsem se strinjam) oziroma ocenjujejo pomembnost predlogov (1 = povsem nepomemben... 5 = zelo pomemben). Anketiranci so z Likertovo lestvico izrazili stopnjo strinjanja na skupno 74 trditev. V prispevku je analiziranih prvih sedem sklopov vprašalnika.

Anketirani so imeli možnost zavrniti vprašanje ali nanj odgovoriti z »Ne vem«, kar v primeru brez naknadnega vnosa podatkov pomeni, da realizirano število anket sega od $n = 906$ (10,6 % manjkajočih vrednosti pri enem vprašanju) do $n = 1014$ (0 % manjkajočih vrednosti pri dveh trditvah).

Pri pripravi vprašalnika smo se posvetovali z gozdarskimi strokovnjaki na Zavodu za gozdove Slovenije. Pred anketiranjem smo anketna vprašanja testirali in

korigirali v sodelovanju z izvajalcem ankete. Vprašanja so predstavljena po vsebinskih sklopih; na enak način sledi prikaz rezultatov.

1. sklop: Pomen funkcij gozdov

Prvo vprašanje *Prosim vas, da s šolsko oceno od 1 do 5 ocenite, kako pomembni se vam zdijo gozdovi v Sloveniji za navedene funkcije gozda*, je značilno vprašanje za ankete javnega mnenja o pomenu gozdov (npr. Golob, 2008; EC, 2009; BAFU in WSL, 2013; FC, 2015). Z njim smo želeli ugotoviti, katere funkcije gozda so pomembne za prebivalce Slovenije. Izbrali smo deset funkcij gozda; pri tem smo se zgledovali po omenjenih tujih in domačih anketah ter po raziskavah funkcij gozda v Sloveniji (za podrobnosti glej Simončič, 2016).

2. sklop: Mnenje o večnamenskem gospodarjenju

Sklop obsega 12 trditev, s katerimi smo želeli ugotoviti mnenje prebivalcev o treh vidikih večnamenskega gospodarjenja. Vprašanja o treh vidikih so bila namenoma naključno razvrščena znotraj sklopa:

Segregacija ali integracija večnamenskega gospodarjenja; s trditvami *Slovenski gozdovi so pomembni hkrati za varstvo narave, les, pitno vodo, varstvo pred naravnimi nesrečami in rekreacijo; Za ohranjanje narave so pomembni vsi gozdovi, ne le zavarovani; Tudi v gozdovih, ki so zavarovani zaradi varstva narave, je treba omogočiti pridobivanje lesa in Treba je najti ravnovesje med pridobivanjem lesa in drugimi koristmi iz gozdov* smo želeli izvedeti, ali anketirani podpirajo segregacijski način gospodarjenja z gozdovi, pri katerem se na neki površini pospešuje le ena funkcija, ali pa integracijski pristop, pri katerem je mogoče pospeševati več funkcij gozda, čeprav te niso nujno enako pomembne (glej Boncina, 2011). Trditev *Če skrbimo za pridobivanje lesa, hkrati zagotavljamo tudi druge koristi iz gozdov* je bila pomembna za oceno komplementarnosti lesnoproizvodne funkcije z drugimi funkcijami gozdov; zanimalo nas je strinjanje oziroma zavračanje teorije 'vodnega razora', ki predvideva, da gospodarjenje za les sočasno zagotavlja tudi druge koristi iz gozdov (Glück, 1987).

Gospodarski pomen lesa; trditvi *Les je gospodarska razvojna priložnost za Slovenijo* ter *Pridobivanje lesa je nujno za razvoj podeželja* se zgleđujeta po švicarski anketi (BAFU in WSL, 2013); z njima smo želeli oceniti, kako prebivalci ocenjujejo pomen lesa (lesnoproizvodne funkcije) za gospodarski razvoj Slovenije.

Pridobivanje lesa in naravovarstvo: pomen, konkurenčnost; v mednarodnem prostoru so pogosto omenjena nasprotja med varstvom narave in lesnopro-

izvodno funkcijo (npr. Bollman in Braunsch, 2013). Zanimalo nas je, kako varstvo narave v gozdnem prostoru in pridobivanje lesa dojemajo in vrednotijo prebivalci Slovenije. Kako ocenjujejo odnos med obema rabama, smo preverjali s strinjanjem anketirancev z več trditvami. S stopnjami strinjanja s trditvijo *Gozdovi v Sloveniji so bolj pomembni za varstvo narave kot za les* smo želeli izvedeti, čemu dajejo prednost pri ravnanju z gozdovi. Preverjanje te trditve se povezuje tudi s trditvijo *Varstvo narave je za Slovenijo večja razvojna priložnost kot pridobivanje lesa*; z njo smo želeli preveriti, kateremu vidiku (ohranitvenemu ali ekonomskemu) dajejo prednosti. Trditvi *V Sloveniji je premalo zavarovanih gozdov za varstvo narave in Sečnja v Sloveniji ogroža rastlinske in živalske vrste v gozdovih* sta povzeti po finski študiji (Crespo in sod., 2014); s slednjo trditvijo smo želeli preveriti, kako prebivalci dojemajo posledice sečnje za ohranjanje rastlinskih in živalskih vrst. Trditev *Zaradi varstva narave v Sloveniji posekamo premalo lesa* je delno prirejena po finski anketi (FFA, 2012), v kateri so preverjali, ali se javnost strinja, da povečanje zavarovanja gozdov vodi v večjo nezaposlenost finskega gozdarskega sektorja. V našem primeru je bilo v ospredju zanimanje, ali ljudje varstvo narave razumejo kot oviro za pridobivanje lesa.

3. sklop: Mnenje o gospodarjenju z gozdovi

V tem sklopu smo ocenili strinjanje s trditvami o gospodarjenju z gozdovi v Sloveniji. Z odgovori lahko posredno presojamo, kako anketiranci ocenjujejo uspešnost gospodarjenja z gozdovi in posredno morda tudi uresničevanje ciljev ReNGP. Trditvi *S stanjem slovenskih gozdov sem zadovoljen* ter *V Sloveniji zraste več lesa, kot ga posekamo* sta povzeti (Malnar in Šinko, 2000), analizirata pa mnenje javnosti o ustreznosti gospodarjenja z gozdovi. Trditvi *Gospodarjenje z gozdovi se je v zadnjem desetletju izboljšalo* ter *Gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji je v primerjavi s sosednjimi deželami slabše* smo priredili po finski raziskavi javnega mnenja (FFA, 2012). Anketirance smo tudi vprašali za mnenje glede trditve *Država dobro skrbi za (svoje) gozdove* in *Lastniki dobro skrbijo za svoje gozdove*; zanimalo nas je namreč, ali imajo anketiranci različno mnenje o gospodarjenju z državnimi in zasebnimi gozdovi.

4. sklop: Dostop v gozdove, nabiranje sadežev in morebitna nadomestila

Analizirali smo javno mnenje o prostem dostopu do gozda, nabiranju gozdnih sadežev ter nadomestilih za lastnike gozdov. Zanimalo nas je mnenje javnosti o prostem dostopu do gozdov, kar smo preverjal s trditvijo *V Sloveniji mora ostati prost dostop v gozdove za vse prebivalce*. Vprašanje *Ker lahko v gozdove prosto hodimo*

vsi, bi morali lastniki gozdov dobiti posebno denarno nadomestilo je bilo zastavljeno že leta 1998 (Malnar in Šinko, 2000), ponovila pa ga je tudi Mulej (2015). Podobno smo preverjali strinjanje s trditvijo glede lova (*Ker se lov izvaja v vseh gozdovih, bi morali lastniki gozdov prejemati denarno nadomestilo*). Zanimal nas je odnos prebivalcev do nabiralništva, kar smo preverjali s trditvijo *Vsi državljani imajo pravice do nabiranja gozdnih sadežev ne glede na lastništvo gozda*. Podobna trditev je bila že uporabljena (Mulej, 2015).

5. sklop: Ocena gospodarjenja za posamezne funkcije gozdov

Anketiranci so s 5-stopenjsko lestvico (1 = zelo slabo; 5 = zelo dobro) ocenjevali ustreznost gospodarjenja za posamezne funkcije gozda, in sicer *varstvo narave*; *varstvo pred naravnimi nesrečami*; *rekreacijo*; *čisto pitno vodo* (hidrološko funkcijo); *les* (lesnoproizvodno funkcijo); *divjad* (lovnogospodarsko funkcijo); *pridobivanje gozdnih sadežev*. Teh sedem funkcij smo v raziskavi funkcij gozda v Sloveniji (Simončič, 2016) prepoznali kot ključne. Vprašanje je pomembno za upravljanje gozdov in ukrepanje v njih, saj so dosedanje kritike večnamenskega gospodarjenja poudarjale pomanjkljivo operacionalizacijo ukrepov za zagotavljanje funkcij. Delno smo se pri vprašanju zgledovali tudi po evropski anketi (EC, 2009), kjer so prebivalce spraševali, ali bi morali za izbrane funkcije gozda gospodariti bolj aktivno.

6. sklop: Vlaganje sredstev za zagotavljanje funkcij gozda

Želeli smo izvedeti mnenje prebivalcev o tem, za katere funkcije gozda naj bi država namenjala več sredstev. V dokumentih (npr. MKGP, 2017) je predvidena določitev nujnosti pri vlaganjih v gozdove, vendar pa ta ni opredeljena za posamezne cilje oziroma funkcije (npr. kakšna vlaganja so nujna za ukrepanje v gozdovih, ki ščitijo objekte). Z anketo lahko ugotovimo mnenje prebivalcev o nujnosti vlaganj v gozdove. Delno smo se pri vprašanju zgledovali po švicarski anketi, kjer so odgovori pomembni za določanje prioritet v nacionalnem gozdnem programu (BAFU in WSL, 2013), delno po Mulej (2015), ki je javnost spraševala, katera področja gospodarjenja z gozdovi bi morali spodbujati. Podobno kot v sklopu 5 smo spraševali glede strinjanja, da se nameni več sredstev za ukrepe za pospeševanje izbranih sedmih funkcij gozda.

7. sklop: Vzvodi za zagotavljanje večnamenskega gospodarjenja

Zanimalo nas je, katere institucije, dejavnosti in ukrepi se zdijo prebivalcem pomembni za zagotavljanje

nje funkcij (koristi) iz gozdov. Prebivalce smo spraševali, ali so ti ukrepi: *gozdna inšpekcija; načrtno gospodarjenje z gozdovi; terenska javna gozdarska služba; denarna nadomestila za lastnike gozdov, ki dobro gospodarijo; državno lastništvo nad gozdovi; budno spremljanje stanja gozdov; zavarovanje gozdov.*

2.2 Izvedba ankete

2.2 Implementation of the survey

Analiza javnega mnenja je potekala v popoldanskem času od 1.2. do 10.2. 2016 prek telefonskega anketiranja v računalniško podprtem klicnem centru (CATI – Computer Aided Telephone Interviews) z naključno izbiro polnoletnih državljanov RS proporcionalno glede na statistične regije (preglednica 1). V raziskavi je bilo 70 % anketirancev izbranih v mobilnem, 30 % pa v stacionarnem telefonskem omrežju, kar sledi načelom CATI; mlajše prebivalstvo namreč pretežno uporablja mobilne telefone, želeli pa smo zajeti različne starostne skupine. Opravljenih je bilo 11.712 klicev, izpolnjenih anket je bilo 1014, v povprečnem trajanju $10,1 \pm 5,2$ min. Anketirali smo 68,7 % nelastnikov ter 31,3 % lastnikov gozdov s povprečno velikostjo gozdne posesti 2,07 ha.

Analiza vzorca v primerjavi s populacijo kaže, da med njima ni značilnih razlik v strukturi ljudi po statističnih regijah ($\chi^2 = 3,0931$; $p > 0,05$) in spolu (binomski test; $p > 0,05$); anketirali smo 50,2 % žensk in 49,8 % moških, v populaciji pa je 50,8 % žensk in 49,2 % moških. Starost anketiranih ($N = 997$, 17 vprašanih ni želelo odgovoriti) se nekoliko razlikuje od starostne strukture populacije (t-test; $p < 0,000$), povprečna starost anketiranih je 52,3 leta, populacije pa 49,4 leta (SURs, 2016). Povprečna starost populacije je tudi nekoliko podcenjena, saj ni podatkov za prebivalce, starejše od 85 let, temveč so združeni v kategorijo 85+. Po izobrazbeni strukturi ($N = 1010$, 4 vprašani se niso opredelili) se naš vzorec nekoliko razlikuje od populacije ($\chi^2 = 238,967$; $p < 0,001$), saj je v njem več tistih z višjo šolo ali univerzo (35,9 %) v primerjavi s populacijo (22,9 %), približno enako tistih s srednješolsko izobrazbo (57,1 %) glede na populacijo (54,4 %) ter manj tistih z nižjo izobrazbo od srednješolske (8,5 % v primerjavi z 22,8 % v populaciji). Vzorec po starosti oziroma izobrazbeni strukturi nismo uteževali zaradi majhnih razlik; ugotovili smo tudi, da bi z uteževanjem posameznih demografskih znakov neugodno spremenili strukturo drugih demografskih znakov vzorca.

2.3 Obdelava podatkov

2.3 Data analysis

Odgovore smo v največ primerih analizirali s frekvenčnimi porazdelitvami in opisno statistiko. Za vsako Likertovo oceno [Likertova ocena $L = 1$ – močno se

strinjam; 2 – se strinjam; 3 – neodločen; 4 – se ne strinjam; 5 – nikakor se ne strinjam] je podana frekvenca odgovorov za posamezno vprašanje (q). Anketirani so imeli tudi možnost izbrati odgovor ne vem / nimam mnenja [$L = 6$]. Čeprav je po nekaterih različicah ocena [$L = 3$] interpretirana kot ne vem, pa v večini primerov ta ocena pomeni nevtralen oziroma neodločen odnos (McLeod, 2008; Sullivan in Artino, 2013); lestvica je v takšnem primeru ustrezna, saj predvideva enak razmik med ocenami [$L = 1, 2, 3, 4, 5$] (Bishop and Herron, 2015). Izračunali smo povprečne vrednosti (aritmetična sredina – *povp.*) in razstros podatkov (standardni odklon – *st. odkl.*) in pri tem upoštevali samo odgovore z Likertovimi ocenami od 1 do 5. Enotnost javnega mnenja (t.i. večina odgovorov) smo opredelili kot istosmerno mnenje vsaj enostavne večine anketirancev (50 %). Pri tem smo v tekstu zaradi enostavnejše razlage rezultatov v večini primerov združili odgovore [$L = 1$] in [$L = 2$] (»nestrinjanje«) in [$L = 4$] in [$L = 5$] (»strinjanje«).

Razlike med skupinami (lastniki vs. nelastniki) smo testirali s Pearsonovim χ^2 -testom. Na statistično značilne razlike smo sklepali pri tveganju $p = 0,05$. Upoštevali smo samo Likertove vrednosti, manjše od 6. Potem smo vse trditve, kjer smo ugotovili značilne razlike med obema skupinama, vključili v diskriminantno analizo, da bi ugotovili, katera mnenja so tista, ki najbolj razlikujejo skupini. Z diskriminantno analizo lahko ugotovimo, katere izmed spremenljivk najbolj pripomorejo k razlikovanju članstva izbrani skupini. Diskriminantna analiza omogoča uvrščanje enot v skupine (Kastelec in Košmelj, 2008). Osnovni problem diskriminantne analize je torej uvrstiti neznan subjekt v eno od dveh ali več skupin na podlagi večvariatnega opazovanja (Lachenbruch in Goldstein, 1979). Metoda temelji na predpostavkah linearnosti, normalnosti, multilinearosti in enakosti varianc, vendar je dokaj robustna na kršitve večino izmed njih, razen na »osamelec« (Bian, 2018; NCSS, 2018), ki pa jih pri Likertovih ocenah nimamo, saj se vrednosti 1 ali 5 ne štejejo za osamelec. Za razlago rezultatov diskriminantne analize so pomembne vrednosti strukturnih koeficientov, in sicer velja, da vse spremenljivke, pri katerih so absolutne vrednosti strukturnih koeficientov večje od 0,30, pomembno prispevajo k razlikovanju med skupinami (Tabachnick in Fidell, 2000). Pred modeliranjem smo preverili multikolinearnost med neodvisnimi spremenljivkami; te nismo zaznali, zato je bilo v analizo vključenih 15 spremenljivk (vprašanj, trditev), pri katerih smo med lastniki in nelastniki ugotovili značilne razlike. Pri tem smo vse zapise (anketirance), ki so katerokoli izmed 15 trditev ocenili s 6, izključili iz ana-

lize. V modeliranje smo tako vključili 918 anketiranih (288 lastnikov in 630 nelastnikov gozdov).

3 REZULTATI

3 RESULTS

3.1 Menje o pomenu gozdov in gozdarstva

3.1 Public opinion on importance of forests and forestry

Večina anketiranih je vse funkcije gozda označila kot pomembne [$L = 4$] oziroma zelo pomembne [$L = 5$]. Gozdovi v Sloveniji so za 87 % anketiranih zelo pomembni za čiščenje zraka in regulacijo klime (delež odgovorov q [$L = 5$] = 0,87). 86 % vprašanih je bilo mnenja, da so gozdovi zelo pomembni za varstvo narave, ohranjanje rastlinskih in živalskih vrst, 82 % vprašanih pa, da so gozdovi zelo pomembni za čisto pitno vodo (Preglednica 1). Pridobivanje lesa je zelo pomembna funkcija gozdov za večino anketiranih (q [$L = 5$] = 0,74), medtem ko je pomen nelesnih gozdnih proizvodov znatno manjši. Največji raztros podatkov je pri oceni pomena lova, nabiranja gozdnih sadežev in rekreacije.

Večina anketiranih meni, da so gozdovi hkrati pomembni za različne funkcije gozda (q [$L > 3$] = 0,91) (preglednica 2). Prav tako se večina strinja, da so za ohranjanje narave pomembni vsi gozdovi, ne le zavarovani (q [$L > 3$] = 0,92), ter da je treba najti ravnovesje med različnimi funkcijami gozda (q [$L > 3$] = 0,83). Dobrih 71 % vprašanih meni [$L > 3$], da je gospodarjenje z gozdovi, ki skrbi za zagotavljanje lesa, ustrezno tudi za druge koristi iz gozdov; le dobrih 5 % vprašanih se s tem ne strinja [$L < 3$]. Najmanj enotno mnenje je glede trditve, da je tudi v gozdovih, ki so zavarovani zaradi varstva narave, treba omogočiti pridobivanje lesa.

Vprašani pripisujejo pridobivanju lesa in gozdar-

stvu velik pomen. Večina vprašanih meni, da je les razvojna gospodarska priložnost za Slovenijo (q [$L > 3$] = 0,74), dobrih 60 % pa jih meni [$L > 3$], da je pridobivanje lesa nujno za razvoj podeželja (preglednica 3). Manj kot 7 % vprašanih se z omenjenima trditvama ne strinja [$L < 3$].

Javnost večinoma meni, da med naravovarstvom in pridobivanjem lesa ni nasprotja. Večina anketiranih meni, da so gozdovi v Sloveniji pomembnejši za varstvo narave kot za pridobivanje lesa (q [$L > 3$] = 0,71) (preglednica 4); z omenjenim se ne strinja le 5,8 % anketiranih [$L < 3$]. Podobno tudi večina anketiranih meni, da je varstvo narave za Slovenijo večja razvojna priložnost kot pridobivanje lesa (q [$L > 3$] = 0,62). Pri vprašanju, ali zaradi varstva narave v Sloveniji posekamo premalo lesa, je bila večina anketiranih neodločna; 30,7 % vprašanih pa se s trditvijo ni strinjalo [$L < 3$]. Dobrih 40 % vprašanih meni, da sečnja v gozdovih Slovenije ogroža rastlinske in živalske vrste (q [$L > 3$] = 0,44), dobrih 50 % pa, da je v Sloveniji premalo zavarovanih gozdov za varstvo narave (q [$L > 3$] = 0,54). Pri slednjih dveh trditvah je bil raztros podatkov največji.

Mnenje javnosti o ustreznosti gospodarjenja z gozdovi je različno. Kar 39,8 % anketiranih je neopredeljenih glede stanja slovenskih gozdov, sicer pa je bilo več takšnih, ki so s stanjem slovenskih gozdov zadovoljni (q [$L > 3$] = 0,37) kot nezadovoljni (q [$L < 3$] = 0,23) (preglednica 5). Večina anketiranih (q [$L > 3$] = 0,54) se ne strinja, da država dobro skrbi za svoje gozdove. Po drugi strani pa je nekoliko več tistih, ki menijo, da lastniki gozdov v splošnem dobro skrbijo za svoje gozdove. Približno polovica anketiranih (q [$L > 3$] = 0,46) meni, da je gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji v primerjavi s sosednjimi deželami slabše. Približno enak delež anketiranih je neopredeljenih glede trditve, da se

Preglednica 1: Javno mnenje glede pomena funkcij gozda

Trditev (Statement)...	delež odgovorov (q) za Likertove ocene					povp. (avg.)	st. odkl. (st. dev.)	N (N)
	(proportion of answers (q) for Likert grades)							
Gozdovi v Sloveniji so pomembni za (Forests in Slovenia are important for):	1	2	3	4	5			
Varstvo narave, ohranjanje rastlinskih in živalskih vrst (Nature conservation, conservation of plant and animal species)	0,3	0,3	3,0	10,4	86,1	4,82	0,51	1014
Čiščenje zraka in regulacijo klime (Air filtering and climate regulation)	0,4	0,1	3,7	8,4	87,3	4,82	0,52	1013
Čisto pitno vodo (Clear drinking water)	0,4	0,4	3,1	13,2	82,7	4,78	0,55	1012
Pridobivanje lesa (Wood production)	1,0	0,9	8,1	16,2	73,6	4,61	0,76	1011
Varstvo pred naravnimi nesrečami (Protection against natural hazards)	0,7	1,7	7,6	22,6	67,2	4,54	0,76	1011
Učenje in raziskovanje narave (Learning and researching nature)	0,4	0,5	9,8	23,0	66,2	4,54	0,72	1012
Estetski videz krajine (The aesthetics of landscape)	1,1	0,9	8,5	22,6	67,0	4,53	0,78	1014
Rekreacijo (Recreation)	2,0	2,8	13,3	24,7	57,1	4,32	0,94	1012
Nabiranje gozdnih sadežev (Gathering forest fruits)	1,4	3,6	18,9	25,6	50,4	4,20	0,96	1013
Lov (Hunting)	8,9	10,4	26,5	20,9	32,6	3,58	1,28	1007

Table 1: Public opinion on the importance of forest functions

Preglednica 2: Mnenje javnosti glede segregacije in integracije večnamenskega gospodarjenja z gozdovi

Trditev (Statement)...	delež odgovorov (q) za Likertove ocene (proportion of answers (q) for Likert grades)					povp. (avg.)	st. odkl. (st. dev.)	N (N)
	1	2	3	4	5			
Slovenski gozdovi so pomembni hkrati za varstvo narave, les, pitno vodo, varstvo pred naravnimi nesrečami in rekreacijo. (Slovenian forests are concurrently important for nature conservation, wood, drinking water, protection against natural hazards and recreation.)	0,5	0,6	8,1	17,3	73,4	4,63	0,70	1012
Za ohranjanje narave so pomembni vsi gozdovi, ne le zavarovani. (All forests, not only the protected ones, are relevant for nature conservation.)	0,9	1,5	4,9	20,7	71,6	4,61	0,73	1010
Tudi v gozdovih, ki so zavarovani zaradi varstva narave, je treba omogočiti pridobivanje lesa. (Wood production should be allowed even in forests protected for nature conservation.)	11,6	10,7	24,7	27,3	23,7	3,41	1,29	994
Treba je najti ravnovesje med pridobivanjem lesa in drugimi koristmi iz gozdov. (Balance between wood production and other forest benefits should be found.)	0,7	1,9	13,7	24,0	59,4	4,40	0,84	1010
Če skrbimo za pridobivanje lesa, hkrati zagotavljamo tudi druge koristi iz gozdov. (Through wood production management, we also provide for other forest benefits.)	1,6	4,0	21,5	35,6	35,6	4,01	0,94	997

Table 2: Public opinion on segregation and integration of multi-objective forest management**Preglednica 3:** Javno mnenje glede gospodarskega pomena lesa

Trditev (Statement)...	delež odgovorov (q) za Likertove ocene (proportion of answers (q) for Likert grades)					povp. (avg.)	st. odkl. (st. dev.)	N (N)
	1	2	3	4	5			
Les je gospodarska razvojna priložnost za Slovenijo. (Wood is an economic development opportunity for Slovenia.)	2,4	4,3	18,2	32,0	42,1	4,08	1,00	1004
Pridobivanje lesa je nujno za razvoj podeželja. (Wood production is essential for rural development.)	2,3	6,2	29,1	30,9	31,2	3,83	1,02	1010

Table 3: Public opinion about the economic importance of timber**Preglednica 4:** Mnenje javnosti o naravovarstvu in pridobivanju lesa

Trditev (Statement)...	delež odgovorov (q) za Likertove ocene (proportion of answers (q) for Likert grades)					povp. (avg.)	st. odkl. (st. dev.)	N (N)
	1	2	3	4	5			
Gozdovi v Sloveniji so bolj pomembni za varstvo narave kot za les. (Forests in Slovenia are more important for nature conservation than for wood.)	2,7	3,1	22,7	26,9	43,7	4,07	1,02	1004
Varstvo narave je za Slovenijo večja razvojna priložnost kot pridobivanje lesa. (Nature conservation is a greater development opportunity for Slovenia compared to wood production.)	3,9	5,5	26,3	31,1	31,3	3,82	1,07	995
V Sloveniji je premalo zavarovanih gozdov za varstvo narave. (There are too few forests protected for nature conservation in Slovenia.)	5,6	8,1	26,4	25,0	28,8	3,67	1,17	952
Sečnja v Sloveniji ogroža rastlinske in živalske vrste v gozdovih. (Harvesting in Slovenia endangers forest plant and animal species.)	8,7	13,0	32,8	21,9	21,6	3,35	1,21	994
Zaradi varstva narave v Sloveniji posekamo premalo lesa. (Due to nature conservation there is not enough wood harvested in Slovenia.)	11,8	18,9	37,2	18,9	8,9	2,94	1,12	971

Table 4: Public opinion on nature conservation and timber production

Preglednica 5: Javno mnenje glede zadovoljstva s stanjem slovenskih gozdov in gospodarjenja z njimi

Trditev (Statement)...	delež odgovorov (q) za Likertove ocene (proportion of answers (q) for Likert grades)					povp. (avg.)	st. odkl. (st. dev.)	N (N)
	1	2	3	4	5			
S stanjem slovenskih gozdov sem zadovoljen. (I'm satisfied with the state of Slovenian forests.)	9,4	13,4	39,8	25,0	11,6	3,16	1,10	1007
Država dobro skrbi za gozdove. (Forests are well managed by the state.)	24,8	29,6	31,1	9,3	3,2	2,35	1,06	992
Gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji je v primerjavi s sosednjimi deželami slabše. (Forest management in Slovenia is worse compared with the neighbouring countries.)	7,2	11,6	28,4	23,4	22,4	3,45	1,20	943
V Sloveniji zraste več lesa, kot ga posekamo. (In Slovenia, more wood is grown than harvested.)	7,3	8,6	30,6	21,5	21,4	3,46	1,19	906
Lastniki gozdov dobro skrbijo za svoje gozdove. (Forest are well managed by their owners.)	7,0	14,6	44,5	21,6	10,7	3,15	1,03	998
Gospodarjenje z gozdovi se je v zadnjem desetletju izboljšalo. (Forest management has improved over the last decade.)	9,2	17,5	41,0	20,2	7,1	2,99	1,04	963

Table 5: Public opinion on satisfaction with the state of Slovenian forests and forest management**Preglednica 6:** Javno mnenje glede prostega dostopa in nabiranja gozdnih sadežev

Trditev (Statement)...	delež odgovorov (q) za Likertove ocene (proportion of answers (q) for Likert grades)					povp. (avg.)	st. odkl. (st. dev.)	N (N)
	1	2	3	4	5			
V Sloveniji mora ostati prost dostop v gozdove za vse. (In Slovenia, free access to forests for all should remain in force.)	5,4	5,9	14,3	17,4	56,6	4,14	1,19	1010
Ker lahko v gozdove prosto hodimo vsi, bi morali lastniki gozdov dobiti posebno denarno nadomestilo. (Since everyone can walk freely through the forests, forest owners should receive special monetary compensation.)	25,1	19,3	24,6	14,4	15,3	2,75	1,39	1001
Vsi državljani naj imajo pravico do nabiranja gozdnih sadežev ne glede na lastništvo gozda. (All citizens should have the right to harvest forest fruits irrespective of the forests' ownership.)	7,6	8,7	23,6	19,6	39,9	3,76	1,27	1008
Ker se lov izvaja v vseh gozdovih, bi morali lastniki gozdov prejemati denarno nadomestilo. (Since hunting is carried out in all forests, forest owners should receive monetary compensation.)	27,3	16,9	26,1	13,5	14,1	2,70	1,38	993

Table 6: Public opinion on free access to forests and gathering non-wood forest products

je gospodarjenje z gozdovi v zadnjem desetletju izboljšalo.

Večina javnosti ($q [L > 3] = 0,74$) podpira prost dostop v gozdove za vse; večina vprašanih ($q [L > 3] = 0,60$) tudi podpira pravico vseh državljanov do nabiranja gozdnih sadežev (preglednica 6). Mnenja glede nadomestila lastnikom za prost dostop v gozdove ter glede pravice do lova v gozdovih so bila najbolj različna. Skoraj polovica anketiranih se ne strinja, da bi morali lastniki prejemati nadomestilo zaradi prostega dostopa in lova v njihovih gozdovih, slabih 30 % anketiranih pa je nasprotnega mnenja.

Javnost je glede uspešnosti gospodarjenja za pospeševanje funkcij gozda v Sloveniji precej neopredeljena (preglednica 7). Največ se jih strinja, da v slovenskih gozdovih dobro skrbimo za čisto pitno vodo ($q [L > 3]$

$= 0,51$), divjad ($q [L > 3] = 0,49$), rekreacijo ($q [L > 3] = 0,48$) ter pridobivanje gozdnih sadežev ($q [L > 3] = 0,43$). Glede uspešnosti gospodarjenja za varstvo narave, les in varstvo pred naravnimi nesrečami pa je večina vprašanih neopredeljena. Vprašani so najslabše ocenili skrb za varstvo pred naravnimi nesrečami ($q [L < 3] = 0,22$).

Večina vprašanih podpira finančne spodbude za pospeševanje funkcij gozda. Največ vprašanih ($q [L > 3] = 0,91$) meni, da bi morala država nameniti več sredstev predvsem za spodbujanje okoljskih funkcij gozda, kot so ohranjanje čiste pitne vode, varstvo pred naravnimi nesrečami ter varstvo narave (preglednica 8). Tudi pridobivanju kakovostnega lesa naj bi država namenila več sredstev, najmanj pa spodbujanju lova ter razvoju nabiralništva.

Preglednica 7: Javno mnenje glede uspešnosti gospodarjenja za pospeševanje funkcij gozda

Trditev (Statement): V slovenskih gozdovih nezadostno (1)...do...odlično (5)...skrbimo za... (In Slovenia, forest management is very poor (1)...to...excellent (5)...for...)	delež odgovorov (q) za Likertove ocene (proportion of answers (q) for Likert grades)					povp. (avg.)	st. odkl. (st. dev.)	N (N)
	1	2	3	4	5			
Čisto pitno vodo (Clean drinking water)	3,4	9,3	34,2	32,2	19,2	3,56	1,02	997
Divjad (Game)	2,8	7,1	38,3	36,9	12,4	3,50	0,91	988
Rekreacijo (Recreation)	2,9	9,2	38,4	34,8	12,9	3,47	0,94	995
Pridobivanje gozdnih sadežev (Forest fruit gathering)	3,5	10,7	39,3	32,9	10,2	3,37	0,94	979
Varstvo narave (Nature conservation)	3,0	10,8	46,4	32,1	6,4	3,29	0,86	1000
Les (Wood)	4,4	11,7	42,3	30,0	10,4	3,30	0,96	1002
Varstvo pred naravnimi nesrečami (Protection against natural hazards)	4,5	17,7	44,3	24,8	6,0	3,10	0,93	986

Table 7: Public opinion on effectiveness of forest management for supporting forest functions**Preglednica 8:** Javno mnenje glede finančnih spodbud za pospeševanje funkcij gozda

Trditev (Statement): Več sredstev za ... (More financial support for...)	delež odgovorov (q) za Likertove ocene (proportion of answers (q) for Likert grades)					povp. (avg.)	st. odkl. (st. dev.)	N (N)
	1	2	3	4	5			
Ohranjanje čiste pitne vode (Conserving clean drinking water)	1,0	1,2	5,9	23,2	68,2	4,57	0,75	1009
Varstvo pred naravnimi nesrečami (Protection against natural hazards)	0,6	2,2	11,0	29,4	56,0	4,39	0,82	1006
Varstvo narave (Nature conservation)	1,3	2,4	12,1	28,1	55,4	4,35	0,88	1007
Pridobivanje kvalitetnega lesa (Production of quality wood)	1,2	3,8	17,4	30,3	45,9	4,18	0,94	999
Spodbujanje rekreacije v gozdu (Promoting recreation in forest)	5,2	8,2	28,7	29,1	28,2	3,67	1,13	1008
Razvoj nabiralništva gozdnih sadežev (Promoting harvesting of forest fruits)	8,7	14,5	35,0	23,6	17,5	3,27	1,17	1006
Omogočanje lova divjadi (Enabling game hunting)	13,0	20,3	34,9	17,7	12,0	2,95	1,19	993

Table 8: Public opinion on financial support for providing forest functions**Preglednica 9:** Javno mnenje glede pomembnosti ukrepov za zagotavljanje koristi iz gozdov

Trditev (Statement): Ukrepi so (Measures are)...	delež odgovorov (q) za Likertove ocene (proportion of answers (q) for Likert grades)					povp. (avg.)	st. odkl. (st. dev.)	N (N)
	1	2	3	4	5			
Načrtno gospodarjenje z gozdovi (Planned forest management)	1,6	5,1	17,5	24,9	50,1	4,18	1,00	1005
Budno spremljanje stanja gozdov (Vigilant monitoring of the state of forests)	1,6	3,6	20,4	28,2	45,3	4,13	0,97	1005
Zavarovanje gozdov (Forest protection)	1,6	4,1	23,5	29,9	38,8	4,02	0,98	992
Terenska javna gozdarska služba (Field public forest service)	1,9	5,3	22,1	30,0	38,3	4,00	1,01	989
Denarna nadomestila za lastnike gozdov, ki dobro gospodarijo (Financial benefits for owners whose forests are well-managed)	6,8	10,9	24,1	26,3	31,0	3,64	1,22	1005
Gozdna inšpekcija (Forest inspection)	7,5	9,0	25,8	27,7	28,7	3,62	1,21	1001
Državno lastništvo nad gozdovi (Public ownership of forests)	19,5	20,5	30,3	16,7	10,4	2,77	1,25	987

Table 9: Public opinion on the importance of measures to provide forest benefits

Javnost meni, da je večina navedenih ukrepov pomembna za zagotavljanje koristi iz gozdov (preglednica 9). Večina vprašanih meni, da so za zagotavljanje koristi iz gozdov pomembni načrtno gospodarjenje z gozdovi ($q [L > 3] = 0,75$), budno spremljanje stanja gozdov ($q [L > 3] = 0,74$), zavarovanje gozdov ($q [L > 3] = 0,69$) in terenska javna gozdarska služba ($q [L > 3]$

$= 0,68$). Dobra polovica vprašanih se strinja, da so za zagotavljanje funkcij gozda pomembna denarna nadomestila za lastnike gozdov ($q [L > 3] = 0,57$) ter gozdna inšpekcija ($q [L > 3] = 0,56$). Le 27 % vprašanih meni [$L > 3$], da je državno lastništvo gozdov pomembno za zagotavljanje koristi iz gozdov.

3.2 Razlike med lastniki in nelastniki gozdov

3.2 The differences between forest owners and non-owners

3.2.1 Univariatne analize

3.2.1 Univariante analyses

Med 74 analiziranimi trditvami smo značilne razlike med lastniki in nelastniki ugotovili pri 15 trditvah. Razlike v vrednotenju pomena funkcij gozda med lastniki in nelastniki gozdov so značilne samo pri ocenah pomena rekreacije, estetskega videza krajine ter varstva pred naravnimi nesrečami (preglednica 10). Rekreacija je zelo pomembna [$L = 5$] relativno za več nelastnikov (61,8 %) v primerjavi z lastniki (46,7 %).

Značilno več nelastnikov (62,3 %) v primerjavi z lastniki (53,0 %) se povsem strinja [$L = 5$], da so za ohranjanje narave pomembni vsi gozdovi, prav tako več nelastnikov (74,6 %) v primerjavi z lastniki (65,0 %) meni [$L = 5$], da je treba najti ravnovesje med pridobivanjem lesa in drugimi koristmi iz gozdov. Med lastniki in nelastniki nismo ugotovili značilnih razlik v ocenah pomena lesa in tudi ne v odgovorih (razen pri enem vprašanju) glede naravovarstva in pridobivanja lesa.

Med lastniki in nelastniki gozdov mnenje glede zadovoljstva s stanjem gozdov v večini primerov ni značilno različno, razen pri vprašanju *S stanjem slovenskih gozdov sem zadovoljen*, kjer se več lastnikov ($q [L > 3] = 0,27$) v primerjavi z nelastniki ($q [L > 3] = 0,21$) s trditvijo ne strinja, več nelastnikov pa je glede trditve neopredeljenih. Glede finančnih spodbud je bila med lastniki in nelastniki največja razlika v mnenju o vlaganjih v rekreacijo, in sicer več nelastnikov ($q [L > 3] = 0,60$) v primerjavi z lastniki ($q [L > 3] = 0,52$) meni, da bi morala država vlagati več sredstev za spodbujanje rekreacije.

Pri vseh odgovorih glede prostega dostopa in nabiranja gozdnih sadežev smo med lastniki in nelastniki ugotovili značilne razlike. Več nelastnikov ($q [L > 3] = 0,79$) v primerjavi z lastniki ($q [L > 3] = 0,63$) meni, da mora ostati dostop v gozdove prost za vse, prav tako več nelastnikov ($q [L > 3] = 0,61$) v primerjavi z lastniki ($q [L > 3] = 0,56$) meni, da imajo vsi državljani pravico do nabiranja gozdnih sadežev. Nasprotno pa več lastnikov ($q [L > 3] = 0,37$) v primerjavi z nelastniki ($q [L > 3] = 0,26$) meni, da bi morali lastniki dobiti denarno nadomestilo za prost dostop; enak odnos smo ugotovili tudi glede lova. So pa mnenja lastnikov najbolj različna ravno glede prostega vstopa ter nadomestila za dostop, nabiranje sadežev in lov v gozdovih.

Glede mnenja o uspešnosti gospodarjenja za različne funkcije gozda med lastniki in nelastniki nismo ugotovili značilnih razlik. So se pa lastniki in nelastniki med seboj razlikovali glede nekaterih mnenj o po-

membnosti vlaganj v različne funkcije gozda. In sicer se nekoliko več lastnikov ($q [L < 3] = 0,60$) v primerjavi z nelastniki ($q [L < 3] = 0,26$) ne strinja, da bi morala država vlagati več sredstev v varstvo narave, nekoliko več nelastnikov ($q [L < 3] = 0,60$) v primerjavi z lastniki ($q [L < 3] = 0,52$) meni, da bi morala država nameniti več sredstev za spodbujanje rekreacije, več lastnikov ($q [L < 3] = 0,36$) v primerjavi z nelastniki ($q [L < 3] = 0,28$) pa je mnenja, da bi morala država nameniti več sredstev za omogočanje lova divjadi.

Glede pomembnosti ukrepov za zagotavljanje funkcij gozda smo med lastniki in nelastniki ugotovili razlike pri dveh stališčih, in sicer o denarnih nadomestilih in zavarovanju gozdov. Več nelastnikov je bilo neopredeljenih glede trditve, da so za zagotavljanje funkcij gozda pomembna denarna nadomestila za lastnike gozdov, ki dobro gospodarijo, med lastniki ($q [L < 3] = 0,22$) pa je bilo v primerjavi z nelastniki ($q [L < 3] = 0,16$) več takšnih, ki se s trditvijo niso strinjali. Sicer pa se je večina lastnikov in nelastnikov s trditvijo strinjala. Za več nelastnikov ($q [L > 3] = 0,73$) v primerjavi z lastniki ($q [L > 3] = 0,64$) je za zagotavljanje funkcij pomembno zavarovanje gozdov.

3.2.2 Diskriminantna analiza

3.2.2 Discriminant analysis

Izmed 15 spremenljivk, vključenih v diskriminantno analizo, jih je 10 vključenih v model ($p < 0,05$), od teh pa je pri šestih vrednost strukturnega koeficienta večja od 0,30, kar kaže na njihov velik pojasnjevalni vpliv. Za razlikovanje obeh skupin sta najbolj pojasnjevalni mnenji o prostem dostopu v gozdove za vse in o pomenu gozdov za rekreacijo (priloga 1). Z diskriminantno funkcijo smo uspešno klasificirali 71,2 % vseh anketirancev, relativno pa veliko več nelastnikov (93,8 %) kot lastnikov gozdov (le 21,9 %).

4 RAZPRAVA

4 DISCUSSION

4.1 Pomen funkcij gozda

4.1 Importance of forest functions

Za prebivalce Slovenije je pomen gozdov raznovrsten, saj so kot pomembne [$L > 3$] opredelili večino funkcij gozdov. Za prebivalce so najpomembnejše okoljske funkcije gozda, sledijo proizvodne in socialne. Podobne ugotovitve glede pomena okoljskih funkcij navajajo mnoge evropske študije javnega mnenja; Rametsteiner in Kraxner (2003) poročata, da so naravno okolje in biodiverziteteta, varovalne funkcije gozda in njegov vpliv na kakovost zraka najpomembnejše funkcije gozdov v Evropi, prav tako vseevropska raziskava (EC, 2009) ugotavlja, da sta za evropsko javnost najpo-

Preglednica 10: Značilne razlike (χ^2 test, $p < 0,05$) med lastniki in nelastniki gozda o pomenu gozda in gospodarjenju z gozdovi

Trditev (Statement) ...	p (p)	Lastniki (Owners)		Nelastniki (Non-owners)	
		popv. (avg.)	s.d. (s.d.)	popv. (avg.)	s.d. (s.d.)
Pomen funkcij gozda za (Importance of forest ecosystem services for)...					
...rekreacijo (recreation)	0,000	4,09	1,08	4,43	0,86
...varstvo pred naravnimi nesrečami (protection against natural hazards)	0,041	4,50	0,82	4,56	0,74
...estetski videz krajine (the aesthetics of landscape)	0,034	4,48	0,83	4,56	0,75
Tudi v gozdovih, ki so zavarovani zaradi varstva narave, je treba omogočiti pridobivanje lesa. (Wood production should be allowed also in forests which are protected for nature conservation.)	0,003	3,66	1,20	3,31	1,31
Za ohranjanje narave so pomembni vsi gozdovi, ne le zavarovani. (All forests not only the protected ones, are relevant for nature conservation.)	0,026	4,51	0,82	4,66	0,68
S stanjem slovenskih gozdov sem zadovoljen. (I'm satisfied with the state of Slovenian forests.)	0,021	3,12	1,20	3,18	1,05
V Sloveniji mora ostati prost dostop v gozdove za vse. (In Slovenia, free access to forests for all should remain in force.)	0,000	3,83	1,36	4,29	1,08
Ker lahko v gozdove hodimo vsi, bi morali lastniki gozdov dobiti posebno denarno nadomestilo. (Since everyone can walk freely through forests, forest owners should receive special monetary compensation.)	0,021	2,90	1,45	2,68	1,35
Vsi državljani naj imajo pravico do nabiranja gozdnih sadežev ne glede na lastništvo gozda. (All citizens should have the right to harvest forest fruits irrespective of the forests' ownership.)	0,005	3,62	1,38	3,83	1,22
Ker se lov izvaja v vseh gozdovih, bi morali lastniki gozdov prejemati denarno nadomestilo. (Since hunting is carried out in all forests, forest owners should receive monetary compensation.)	0,004	2,82	1,48	2,64	1,33
Več sredstev za... (More financial support for...)					
...varstvo narave (nature conservation)	0,033	4,28	0,98	4,38	0,83
...spodbujanje rekreacije v gozdu (promoting recreation in forest)	0,008	3,49	1,19	3,76	1,09
...omogočanje lova divjadi (enabling game hunting)	0,029	3,12	1,22	2,87	1,17
Ukrepi za zagotavljanje funkcij so (measures to promote functions)					
...denarna nadomestila za lastnike gozdov, ki dobro gospodarijo (financial benefits for owners whose forests are well-managed)	0,012	3,64	1,31	3,64	1,18
...zavarovanje gozdov (forest protection)	0,005	3,87	1,06	4,09	0,93

Table 10: The significant differences (χ^2 test, $p < 0,05$) in public opinion on importance of forests and forest management between non-owners and owners

membnejši ohranjanje biodiverzitete ($q [L > 3] = 0,88$) in varstvo pred nesrečami in klimatskimi spremembami ($q [L > 3] = 0,78$). Javnomnenjske raziskave v Švici na prvo mesto uvrščajo biotopsko in varovalno funkcijo gozda ter ohranjanje kakovostnega zraka in vode; hkrati ugotavljajo, da se je za prebivalstvo pomen gozda za klimatske učinke v obdobju 1997–2010 zmanjšal, pomen varovalne in biotopske funkcije pa povečal (BAFU in WSL, 2013). Anketa mnenja zainteresirane gozdarske javnosti v Sloveniji kaže nekoliko drugače, saj so okoljske funkcije gozda po pomembnosti na drugem mestu, za lesom (Golob, 2008). Razlog za razliko z našo raziskavo je lahko v tem, da je omenjena raziskava vključevala gozdarske strokovnjake in lastnike gozdov, ki verjetno drugače vrednotijo pomen lesa kot preostala javnost. Podobno tudi v evropski raziskavi (EC, 2009) avtorji ugotavljajo, da so med javnostjo in gozdarskimi strokovnjaki razlike v oceni pomena funkcij gozda.

Za prebivalce Slovenije je ekonomski vidik gospodarjenja z gozdovi pomemben, anketiranci so lesno-proizvodno funkcijo po pomenu uvrstili takoj za okoljskimi funkcijami. Podobno švicarske študije (BAFU in WSL, 2013) navajajo, da je pridobivanje lesa ob okoljskih funkcijah zelo pomembna funkcija gozda; primerjava z mnenjem iz leta 1997 kaže, da javnost po šestnajstih letih pripisuje ekonomski (proizvodni) funkciji gozdov veliko večji pomen. Na evropski ravni so rezultati javnomnenjskih raziskav nekoliko drugačni, saj so ekonomskim funkcijam gozda v primerjavi z okoljskimi in socialnimi pripisali manjši pomen (npr. Rametsteiner in Kraxner, 2003; EC, 2009). Avtorji menijo, da je razlog za to v večji okoljski ozaveščenosti javnosti. Ob tem pa ekonomski pomen gozdov ni majhen, saj večina javnosti podpira rabo gozdov za pridobivanje lesa (Rametsteiner in Kraxner, 2003).

Za prebivalce se pomen funkcij gozda spreminja. Nekoliko starejše raziskave javnega mnenja (npr. Mal-

nar in Šinko, 1998; Rametsteiner in Kraxner, 2003) kažejo na večji pomen rekreacije v primerjavi s pridobivanjem lesa oziroma ekonomskim pomenom gozda, novejša raziskava (npr. Golob, 2008; EU, 2015) in naša študija pa kažejo nasprotno. V naši raziskavi je bil delež tistih, za katere je rekreacija pomembna v gozdovih, sicer precej visok ($q [L > 3] = 0,82$), vendar nižji od deleža tistih, za katere je pomembna lesnoproizvodna funkcija ($q [L > 3] = 0,90$). Švicarske raziskave kažejo, da je bilo pred štiridesetimi leti izrazito entuziastično obdobje glede pomena gozdov za rekreacijo, turizem, šport in na splošno dobro počutje, potem pa se je ta pomen za prebivalce glede na druge funkcije gozda relativno zmanjšal in se v zadnjem obdobju stabiliziral (BAFU in WSL, 2013). Leta 1997 je prek 90 % prebivalcev Slovenije menilo, da je gozd pomemben oziroma zelo pomemben za rekreacijo (Malnar in Šinko, 1998), deset let kasneje pa so vprašani pomen socialnih funkcij gozda ocenili precej nizko (Golob, 2008). Razlog za nizko oceno je lahko v metodologiji, saj so anketiranci lahko izbrali tri najpomembnejše funkcije gozda, med katerimi rekreacija že zaradi visokega pomena lesa in okoljskih funkcij pogostokrat ni bila izbrana. Podobno kot v raziskavi pred desetimi leti (Golob, 2008) so gozdovi za prebivalce Slovenije relativno manj pomembni za nabiranje gozdnih sadežev in lov.

4.2 Mnenje o večnamenskem gospodarjenju

4.2 Opinion on multi-objective forest management

Večina slovenske javnosti se strinja s trditvijo, da so gozdovi pomembni za različne funkcije gozda hkrati ter da je treba najti ravnovesje med pridobivanjem lesa in drugimi koristmi iz gozdov. To lahko razumemo kot podporo integracijskemu modelu večnamenskega gospodarjenja z gozdovi, pri katerem upoštevamo več funkcij hkrati, čeprav imajo te lahko različen pomen (Boncina, 2011). Na to kaže tudi visoka stopnja strinjanja s trditvijo, da je treba tudi v zavarovanih gozdovih omogočiti pridobivanje lesa, in s trditvijo, da so za ohranjanje narave pomembni vsi gozdovi, ne le zavarovani. Takšno mnenje je razumljivo glede na površino zavarovanih gozdov v Sloveniji, ki je bistveno manjša kot v deželah s segregacijskim gospodarjenjem (Simončič in sod., 2015). Tudi evropski javnosti je bližje integracijski model gospodarjenja z gozdovi, saj le manjšina nasprotuje sečnji oziroma aktivnemu gospodarjenju z gozdovi zaradi socialnih (rekreacijskih) in okoljskih funkcij (varstvo okolja in zaščita pred erozijo) (EC, 2009). Takšna prepričanja se bistveno razlikujejo od pogledov javnosti v nekaterih drugih deželah, na primer v pacifiškem delu Severne Amerike, kjer je

odnos javnosti do gospodarjenja z gozdovi zaradi zapostavljanja okoljskih in socialnih vrednot izrazito negativen (npr. Shindler in Cramer, 1999; Ribe in Matteson, 2002). Način ravnanja z gozdovi je verjetno tudi razlog za javno podporo oziroma nestrinjanje z uveljavljenim modelom. Odgovori naše raziskave nakazujejo, da javnost ne podpira segregacije pri gospodarjenju z gozdovi, pri kateri bi ločevali območja, ki so namenjena na primer izključno varstvu narave ali izključno pridobivanju lesu, kot je to značilno za »ameriški model« (Behan, 1990). Na podporo integracijskemu modelu kaže tudi strinjanje s trditvijo, da je s skrbnim gospodarjenjem za les mogoče zagotavljati neekonomske koristi gozda.

Za prebivalce Slovenije je lesnoproizvodna funkcija gozda pomembna. Kljub velikem nazadovanju lesno-predelovalne industrije v zadnjih 25 letih (Humar in sod., 2012) večina slovenske javnosti meni, da je les gospodarska razvojna priložnost za Slovenijo in da je pridobivanje lesa nujno za razvoj podeželja. Takšno prepričanje lahko izhaja tudi iz tega, da se krepí zavedanje o pomenu lesa kot naravnega materiala. Naši rezultati so skladni z javnomnenjsko raziskavo v Švici, v kateri prek 80 % vprašanih meni, da je za švicarsko gospodarstvo proizvodnja lesa 'pomembna' ali 'zelo pomembna' (BAFU in WSL, 2013).

Z več vprašanji smo preverjali, ali javnost meni, da med pridobivanjem lesa in ohranjanjem narave prihaja do nesoglasij. Med prebivalci prevladuje mnenje, da so gozdovi v Sloveniji pomembnejši za varstvo narave kot za les, in da je varstvo narave za Slovenijo večja razvojna priložnost kot pridobivanje lesa. Odgovori kažejo na to, da ima za javnost ohranjanje narave prednost pred ekonomskim vidikom gospodarjenja. Dobrih 40 % vprašanih meni, da sečnja drevja ogroža varstvo narave, kar je manj kot na primer na Finskem, kjer se je leta 2015 kar 55 % vprašanih z omenjeno trditvijo strinjalo (FFA, 2016). Hkrati ne vemo natančno, ali so anketiranci v naši raziskavi presojali sedanje razmere ali hipotetično stanje. Glede na mnenje o velikem pomenu lesa lahko sklepamo, da javnost ne nasprotuje pridobivanju lesa, vendar naj to ne bo »na račun narave«. V tem sklopu je bilo veliko vprašanih neopredeljenih, velika variabilnost ocen pa kaže na relativno večjo različnost mnenj.

4.3 Ustreznost gospodarjenja z gozdovi

4.3 Suitability of forest management

Večina vprašanih je bila glede zadovoljstva s stanjem slovenskih gozdov neopredeljena. Odstotek anketirancev, ki so bili zadovoljni s stanjem gozdov, je bil v anketi iz leta 2015 (Mulej, 2015) nekoliko manjši, leta 1998

(Malnar in Šinko, 2000) pa je bil ta odstotek podoben kot v naši anketi (33,1 %). V primerjavi s študijo iz leta 1998 (Malnar in Šinko, 2000) je večji odstotek vprašanih mnenja, da v Sloveniji zraste več lesa, kot ga posekamo (42,9 % v primerjavi s 31,5 % leta 1998). Ena izmed možnih razlag je v naraščanju količine posekanega lesa v zadnjih 25 letih, ki pa je bila z izjemo leta 2014 (žled) vedno manjša od 75 % načrtovanega poseka; lesna zaloga se je v zadnjih desetih letih povečala z 252 m³/ha na 293 m³/ha, prirastek v istem obdobju pa s 6,4 m³/ha na 7,3 m³/ha (ZGS, 2005, 2016). Mulej (2015) ugotavlja, da se dobrih 40 % anektiranih strinja, da bi morala Slovenija povečati gospodarsko izrabo lesa. Tudi večina zainteresirane gozdarske javnosti meni, da so gozdovi v Sloveniji premalo gospodarsko izkoriščeni (Golob, 2008), le malo jih trdi, da se v gozdovih preveč seka. Hkrati pa v ospredje postavljajo še številne druge pomanjkljivosti gospodarjenja z gozdovi, kot npr. premalo nege in premajhna skrb zdravju in stabilnosti (Golob, 2008). Tudi anketirani v naši raziskavi so glede gospodarjenja z gozdovi kritični, saj menijo, da v Sloveniji v primerjavi s sosednimi državami slabše gospodarimo. Na podlagi rezultatov ne moremo sklepati, da se je gospodarjenje z gozdovi v zadnjem desetletju izboljšalo. Presenetljivo je, da se le dobrih 12 % anketiranih strinja, da država dobro gospodari s svojimi gozdovi; dopuščamo možnost, da je bilo vprašanje napačno razumljeno, vendar tudi Mulej (2015) ugotavlja, da se le manjšina javnosti strinja, da je gospodarjenje s slovenskimi državnimi gozdovi transparentno in pravično.

4.4 Prost dostop in nabiranje gozdnih sadežev

4.4 Free access and gathering non-wood products

V evropskih gozdovih je površinsko razmerje med javnimi in zasebnimi gozdovi približno 50:50, več kot 90 % vseh gozdov pa je dostopnih za javnost (MCPFE, 2007). Prost dostop je razumljen kot temeljna pravica prebivalcev v večini evropskih držav (Bauer in sod., 2004) z nekaj izjemami zaradi zdravstvenih ali varnostnih razlogov, ali pa gre za začasne omejitve obiska, npr. v času lova (Nichiforel in sod., 2018). Rezultati naše raziskave kažejo, da večina anketirancev zagovarja prosto obiskovanje gozdov; podobno sta ugotovila tudi Golob (2008) in Mulej (2015). Ugotovili smo tudi, da večina vprašanih zagovarja prosto nabiranje gozdnih sadežev v vseh gozdovih; podobno je ugotovila tudi Mulej (2015). Ta pravica obstaja tudi v večini evropskih držav, vendar je nabiranje gozdnih sadežev v primerjavi s pravico do prostega dostopa (še posebej če gre za ekonomske namene) bolj restriktivno (Nichiforel in sod., 2018).

4.5 Pospeševanje funkcij gozda

4.5 Provision of forest functions

Prebivalci so ocenili uspešnost gospodarjenja s srednjo oceno – ne dobro in ne slabo. Kritični so bili predvsem glede ukrepanja za pospeševanje varovalnih funkcij gozda (povp. ocena 3,10). Anketirani so bili tudi kritični glede uspešnosti gospodarjenja za varstvo narave in lesnoproizvodno funkcijo. Če sledimo rezultatom naše raziskave, potem bi morala država nameniti več sredstev predvsem za izboljšanje okoljskih funkcij gozda (npr. ohranjanje čiste pitne vode, varstvo pred naravnimi nesrečami ter varstvo narave) in za spodbujanje pridobivanja kakovostnega lesa. Takšne ugotovitve so pomembne za določanje prednostnih nalog pri gospodarjenju z gozdovi v Sloveniji; v nacionalnem gozdnem programu je namreč zapisano, da je treba določiti prednostne naloge in vlaganja v gozdove Slovenije ter tako povečati učinek gospodarjenja z gozdovi (ReNGP, 2007). Podobna praksa je tudi v drugih evropskih državah (npr. SAEFL, 2004; FOEN, 2013).

Za pospeševanje različnih funkcij gozda je za anketirance pomembna večina sedanjih ukrepov, kot so načrtno gospodarjenje z gozdovi, gozdna inventura in javna gozdarska služba, pa tudi zavarovanje gozdov, manj pa so na primer pomembna denarna nadomestila za lastnike gozdov. Presenetljivo malo pa je za pospeševanje funkcij gozda za javnost pomembno državno lastništvo nad gozdovi.

4.6 Razlike med lastniki in nelastniki gozdov

4.6 Differences between forest owners and non-owners

Med lastniki in nelastniki smo zaznali majhne razlike v vrednotenju funkcij gozda. Značilno različne razlike so pri ocenah pomena rekreacije, varstva pred naravnimi nesrečami in estetske funkcije, pri katerih so ocene nelastnikov višje od ocen lastnikov. V nasprotju z nekaterimi drugimi raziskavami (npr. Dobšinska in Sarvašova, 2016) smo ugotovili, da so tudi za lastnike gozda najpomembnejše okoljske funkcije gozda, sledi proizvodnja lesa. Ta je zelo pomembna tudi za nelastnike, ki se v mnenju o pomenu lesnoproizvodne funkcije niso značilno razlikovali od lastnikov gozda. Golob (2008) je ugotovil nekoliko večji gospodarski pomen gozda za lastnike gozda v primerjavi z nelastniki.

Med lastniki in nelastniki nismo odkrili značilnih razlik v vrednotenju pomena pridobivanja lesa niti v pogledih na ustreznost gospodarjenja z gozdovi. Tudi Malnar in Šinko (2000) nista ugotovila značilnih razlik v mnenjih lastnikov in nelastnikov glede zadovoljstva s stanjem gozdov. Največje razlike med skupinama smo

ugotovili glede prostega dostopa in nadomestila lastnikom gozdov za pravico nabiranja gozdnih sadežev in lova. Relativno več nelastnikov podpira prost dostop v gozdove za vse; ob tem je pomenljivo dejstvo, da tudi med lastniki gozdov večina podpira prost dostop v gozdove. Tudi Golob (2008) ugotavlja med lastniki in nelastniki gozda razlike o odnosu do prostega dostopa, vendar je tudi med lastniki več takšnih, ki se strinjajo s prostim dostopom v gozdove. Ugotovili smo, da se več lastnikov v primerjavi z nelastniki strinja z nadomestili zaradi prostega vstopa, čeprav se tudi večina lastnikov z nadomestili ne strinja; podobno sta ugotovila tudi Malnar in Šinko (2000). V raziskavi smo tudi ugotovili, da se značilno več lastnikov od nelastnikov ne strinja s pravico vseh državljanov do nabiranja gozdnih sadežev ter da značilno več lastnikov podpira nadomestila lastnikom zaradi lova na njihovi posesti, kar je pričakovano. V zadnjih letih se stopnjujejo pobude lastnikov gozdov za večje pravice do lova in pridobivanja gozdnih sadežev na njihovih posestih (npr. Pucelj Vidović, 2015). Kljub temu pa rezultati ankete kažejo, da večina lastnikov gozdov podpira prosto nabiranje gozdnih sadežev in da se večina lastnikov strinja z nadomestili za lov.

Z diskriminatno analizo smo ugotovili, da se skupini lastnikov in nelastnikov med seboj najbolj razlikujeta v vrednotenju rekreacije, njen pomen je za nelastnike relativno večji, ter o prostem dostopu v gozdove, saj tega zagovarja relativno več nelastnikov v primerjavi z lastniki. Ugotovili smo tudi, da model zelo zanesljivo razvršča anketirane v skupino nelastnikov, nezanesljivo pa v skupino lastnikov. To je lahko posledica dejstva, da je vzorec lastnikov manjši od vzorca nelastnikov. Drugi razlog pa je v relativno večji variabilnosti ocen znotraj lastnikov gozdov. Med lastniki gozdov lahko prepoznamo različne tipe lastnikov (npr. Ficko in Bončina, 2013, 2015; Kumer in Štrumbelj, 2017; Kumer in Pezdevšek Malovrh, 2018), ki se med seboj značilno razlikujejo v odnosu do gozdov in gospodarjenja z gozdovi, zato bi veljalo v prihodnosti raziskati tudi razlike v odnosih različnih skupin lastnikov gozdov do pomena gozda.

4.7 Zaključek

4.7 Conclusion

Spremljanje javnega mnenja o gozdovih in gospodarjenju z gozdovi je bilo pri nas zapostavljeno, čeprav je pomembno orodje za gozdno politiko, ena izmed podlag za spreminjanje pravnih predpisov in izboljšanje večnamenskega gospodarjenja z gozdovi. Javnomenjske raziskave so koristne za pripravo in spremljanje nacionalnih gozdnih programov. V programih so določene prioritete pri gospodarjenju z gozdovi, ki so pogosto povezane s funkcijami gozdov (FAO, 2006).

Rezultati javnomnenjskih anket lahko prispevajo k objektivizaciji mnenj o gozdnogospodarski problematiki. Naša študija je bila usmerjena v pregledni prikaz mnenja prebivalcev o gozdu in gospodarjenju z gozdovi; velik vzorec in relativno obsežen vprašalnik pa omogočata tudi podrobnejše in fokusirane raziskave.

5 SUMMARY

Knowledge on the public demands towards forests is an important basis for advancement of forest policy and forest management, and for communication with the public. Changes in the importance of forests and forest functions are reflected in forest policy and forest legislation. Important question thus is, whether the objectives and guidelines of forest political programmes, action plans and forest management plans consider public demands towards forests and public opinion on forest management.

The survey »Public opinion on the importance of forests 2016« was elaborated and implemented at the Department of Forestry, Biotechnical Faculty. The main objectives of the survey were: 1) to reveal public opinion on the importance of forests and forest management, and 2) to reveal whether the opinions of forest owners and non-owners differ.

The questionnaire contained 10 sections with Likert-type statements that were estimated on a 5-level ordinal scale (1 = I completely disagree...5 = I completely agree), one question with multiple choice answer and one dichotomous question. The questionnaire also included 6 socio-demographic questions. First seven sections are presented in this paper: 1) the importance of forest functions; 2) opinion on multi-objective forest management; 3) opinion on suitability of forest management; 4) public access, gathering non-wood forest products and compensations; 5) suitability of management to promote forest functions; 6) investments into promoting forest functions; 7) measures to provide for multi-objective forest management.

1014 surveys were conducted by randomly selected adult citizens of the Republic of Slovenia in proportion to the country's statistical regions. The answers were analyzed with frequency distributions and descriptive statistics. The differences between owners and non-owners were tested using Pearson's χ^2 -test. Then, all statements where the opinions of owners and non-owners statistically differed were included into discriminant analysis to reveal which factors had the strongest power to discriminate the groups of forest owners and non-owners.

The importance of forests for the public is manifold; most of respondents estimated all functions as

important or highly important. Forests in Slovenia are considered highly important for air filtering and climate regulation by 87 % of respondents, 86 % of interviewees think forests are highly important for nature protection and conservation of plant and animal species, while 82 % of respondents think forests are highly important for drinking water. Wood production is also a highly important function for most (73 %) of the public. Most of the public (91 %) thinks that forests are concurrently important for multiple functions, that all forests (not only the protected ones) are relevant for nature conservation (92 %) and that balance between various functions should be sought (83 %). The economic importance of forests in Slovenia is high; most of the respondents think wood is an economic development opportunity for Slovenia and that wood production is necessary for the development of the countryside.

Public in general believes that nature conservation and wood production are not in conflict. Most of the respondents (71 %) are of the opinion that forests are more important for nature conservation than for wood, that nature conservation is a stronger development opportunity than wood production (62 %) and that forests management that provides for wood production is at the same time suitable for providing non-wood services (62 %). 51 % of the respondents think that wood production should be allowed also in forests that are protected for nature conservation purposes. Most of the respondents were undecided in regard to the statement whether too little wood is extracted due to nature protection. Little more than 40 % of the respondents think that harvesting in Slovenia endangers plant and animal species (44 %).

Most of the public (74 %) supports free access to forests and gathering non-wood forest products (60 %). Opinions on the compensations for forest owners in regard to free access and the right to hunt were the most divergent. Almost half of the public disagrees that owners should be compensated for allowing free access and hunting in their forests.

40 % of the respondents were undecided in regard to the state of Slovenian forests, 37 % were satisfied with the state of the forests. Most respondents (54 %) disagree that state is a good manager of their forests. Little more of them think that private owners are good managers of their forests. Approximately half of the respondents (46 %) believe that forest management in Slovenia is worse compared to the neighbouring countries. Approximately the same proportion of respondents is undecided in regard to the claim that forest management has improved over the last decade.

Most of the respondents (91 %) believe that the state should invest more funds for supporting environmental functions, such as provision of drinking water, protection against natural hazards and nature conservation.

Most of the public thinks that forest benefits can be provided by carefully planned forest management (75 %), vigilant monitoring of the state of forests (74 %), forest protection (69 %) and field public forest service (68 %). More than half of the respondents agree that compensations for forest owners and forest inspection are relevant for providing forest functions. Only 27 % of respondents think that state ownership is important for providing forest benefits.

Out of 74 statements, the opinions of owners and non-owners about the importance of forest and forest management differed only in regard to 15 statements. Univariate analyses show that differences in the evaluation of the importance of forest functions between owners and non-owners of the forest significantly differ only in the assessments of the importance of recreation, the aesthetics of landscape and the protection against natural hazards. Recreation is very important [$L = 5$] relatively to more non-owners (62 %) in comparison to owners (47 %). More non-owners compared to owners completely agree that all forests are important for nature conservation and that balance between wood production and other benefits from the forests should be sought. More owners (27 %) in comparison to non-owners (21 %) disagree with the statement *I'm satisfied with the state of Slovenian forests*. More non-owners (60 %) in comparison to owners (52 %) believe that the state should invest more funds to support recreation.

The opinions of owners and non-owners about the access to forests and gathering non-wood products differed for all statements. More non-owners (79 %) in comparison to owners (63 %) think that free access to all forests should be provided and more non-owners (61 %) in comparison to owners (56 %) think that all citizens have the right to gather non-wood products. More owners (37 %) compared to non-owners (26 %) think that forest owners should be compensated for allowing free access to their forests; similar was revealed in regard to hunting.

More owners (60 %) compared to non-owners (26 %) disagree that state should invest more funds for nature conservation, whereas more non-owners (60 %) compared to owners (52 %) believe that state should invest funds to support recreation. More owners compared to non-owners (28 %) are of opinion that state should invest more funds for hunting. More owners (22

%) in comparison to non-owners (16 %) disagree that compensations for forest owners that are good managers are important for supporting forest functions, but the majority of owners and non-owners agreed with the statement. More non-owners (73 %) compared to owners (64 %) think that forest protection is relevant for supporting forest functions.

Among 15 statements included in the discriminant analysis, public access to forests and importance of forests for recreation were the major factors that discriminated the groups of owners and non-owners. Among the predictors with the significant strength of discrimination were also four other statements. We successfully classified 94 % of non-owners and only 22 % of owners. The reason can lie in the smaller sample of owners compared to non-owners and in the greater variability of answers within the group of owners. Various types of owners can be recognized that can have different opinions on the importance of forests and forest management.

The public opinion surveys are relevant for preparing and accepting forest management planning and legislation documents, such as national forest programmes. Priorities for management and investments are commonly associated with forest functions and importance of forests, therefore knowledge on the public importance of forests is needed. The results of the public opinion polls can contribute to the objectivisation of opinions on forest management issues.

6 ZAHVALA

6 ACKNOWLEDGEMENT

Za nasvete in pomoč se zahvaljujemo dr. Andreju Ficku in Draganu Matijašiću. Recenzentom se zahvaljujemo za koristne in konstruktivne pripombe.

7 VIRI

7 REFERENCES

- BAFU in WSL (Hrsg.). 2013. Die Schweizer Bevölkerung und ihr Wald. Bericht zur zweiten Bevölkerungsumfrage Waldmonitoring soziokulturell (WaMos 2). Bundesamt für Umwelt, Bern und Eidg. Forschungsanstalt für Wald, Schnee und Landschaft WSL, Birmensdorf. Umwelt-Wissen Nr. 1307: 92 str.
- Baranzini A., Faust A.-K., Huberman D. 2008. Understanding the private demand for international ecosystem services – Public attitudes and preferences towards REDD. UNEP, IUCN: 56 str.
- Bauer J., Kniivilä M., Schmithüsen F. 2004. Forest legislation in Europe. Geneva timber and forest discussion paper ECE/TIM/DP/37, United Nations, Geneva, Switzerland.
- Behan R.W. 1990. Multi-resource forest management: a paradigmatic challenge to professional forestry. *Journal of Forestry*, 88, 4: 12–18.
- BMLFUW. 2007. The Austrian Forest Programme. Lebensministerium: 162 str.
- BMU. 2007. Nationale Strategie zur biologischen Vielfalt. Wichtigste Ergebnisse der 9. Vertragsstaatenkonferenz der CBD. Bundesministerium für Umwelt-, Naturschutz und Reaktorsicherheit. http://www.bmu.de/files/pdfs/allgemein/application/pdf/cop9_ergebnisse.pdf (10.09.2016).
- Bončina A., 2011. Conceptual approaches to integrate nature conservation into forest management: a Central European perspective. *International Forestry Review*, 13, 1: 13–22.
- Crespo M.F., Saastamoinen O., Matero J., Mäntyranta H. 2014. Perceptions and realities: public opinion on forests and forestry in Finland, 1993–2012. *Silva Fennica*, 48, 5, 1140: 19 str.
- Dobšinska Z., Sarvašova Z. 2016. Perceptions of forest owners and the general public on the role of forests in Slovakia. *Acta Silvatica et Lignaria Hungarica*, 12, 1: 23–33.
- EC (European Commission). 2009. Shaping forest communication in the European Union: public perceptions of forests and forestry. DG Agriculture and Rural Development. http://ec.europa.eu/agriculture/fore/publi/public-perception/summary_en.pdf (29.08.2016).
- EU (European Union). 2015. Special Eurobarometer 440. Summary. Europeans, Agriculture and the CAP. Survey requested by the European Commission, Directorate – General for Agriculture and Rural Development and co-ordinated by the Directorate – General for Communication.
- FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations). 2006. Understanding national forest programmes: Guidance for practitioners. FAO, National Forest Programme Facility: 64 str.
- FOEN (Federal Office for the Environment) (ur.). 2013. Forest Policy 2020. Visions, objectives and measures for the sustainable management of forests in Switzerland. Federal Office for the Environment, Bern: 66 str.
- FFA (Finnish Forest Association). 2012. [internet] Forests and timber opinion survey. <http://www.smy.fi/en/artikkeli/metsa-jappuu-forest-and-timber-2012/> (29.08.2016).
- FFA (Finnish Forest Association). 2016. [internet] Forests and timber opinion survey. <http://www.smy.fi/en/artikkeli/increased-citizen-confidence-in-how-finnish-forests-are-used/> (29.08.2016).
- Ficko A., Bončina A. 2013. Probabilistic typology of management decision making in private forest properties. *Forest Policy and Economics* 27: 34–43.
- Ficko A., Bončina A. 2015. Forest owner representation of forest management and perception of resource efficiency: a structural equation modeling study. *Ecology and Society*, 20, 1, 36: 14 str.
- FC (Forestry commission). 2015. Public opinion of forestry 2015, UK and England. Forestry commission, Economics and statistics: 40 str.
- Glück P. 1987. Social values in forestry. *Ambio*, 16, 2/3: 158–160.
- Golob A. 2008. Zainteresirana slovenska javnost o pomenu gozda in gozdarstva. *Gozdarski vestnik*, 66, 2: 95–104.
- Groß J., Müller K. 2007. *Waldfunktionen im Land Brandenburg*. Eberswalder Forstliche Schriftenreihe. Band XXXIV, Potsdam.
- Humar M., Krajnc N., Kropivšek J., Kutnar A., Likar B., Milavec I., Piškur M., Tavzes Č. 2012. *Izhodišča za prestrukturiranje slovenske lesnoprredelovalne industrije*. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za lesarstvo: 70 str.
- Ilešič P. 2000. *Ekonomsko vrednotenje vplivov linijskih infrastrukturnih posegov v obdobju 1981–1997 na socialne funkcije gozda: magistrsko delo*. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 169 str.
- Kastelec D., Košmelj K. 2008. Diskriminantna analiza in klasifikacija: osnove in primer. *Acta agriculturae Slovenica*, 91, 1: 167–190.
- Kerbler B. 2015. Population aging in Slovenia: A spatial perspective. *Acta geographica Slovenica*, 55-2: 303–317.
- Klemenčič V. 2002. *Procesi deagrarizacije in urbanizacije slovenskega podeželja*. *Podeželje na prelomu tisočletja: problemi in izzivi*. Dela, 17: 7–21.

- Kumer P., Štrumbelj E. 2017. Clustering-based typology and analysis of private small-scale forest owners in Slovenia. *Forest Policy and Economics: a companion journal to Forest Ecology and Management*, 80: 116–124.
- Kumer P., Pezdevšek Malovrh Š. 2018. Factors hindering forest management among engaged and detached private forest owners: Slovenian stakeholders' perceptions. *Small-scale forestry*, v tisku.
- Lachenbruch P.A., Goldstein M. 1979. Discriminant Analysis. *Biometrics*, 35: 69–85.
- Malnar B., Šinko M. 1998. Mnenja slovenske javnosti o gozdovih. *Gozdarski vestnik*, 56, 5–6: 279–290.
- Malnar B., Šinko M. 2000. Slovensko javno mnenje v letu 1998 o slovenskih gozdovih. *Zbornik gozdarstva in lesarstva*, 62: 149–169.
- Manfreda M. 2018. Mnenje prebivalcev o funkcijah gozda v kobariški občini. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.
- McLeod S.A. 2008. Likert scale. <https://www.simplypsychology.org/likert-scale.html> (15.09.2018).
- MCPFE (Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe). 2007. State of Europe's forests 1007. The MCPFE report on sustainable forest management in Europe. Liaison Unit Warsaw, United Nations Economic Commission for Europe and Food and Agriculture organization of the UN: 247 str.
- MKGK (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano), 2017. Operativni program za izvajanje Nacionalnega gozdnega programa 2017–2021: 39 str. http://www.mkkgp.gov.si/fileadmin/mkkgp.gov.si/pageuploads/podrocja/Gozdarstvo/17_08_21_OPNGP_koncna.pdf (1.10.2018).
- Mulej J. 2015. Odnos slovenske javnosti do gozda in upravljanja z njim 2014/2015. Ljubljana, društvo Dinaricum: 79 str.
- Nichiforel L., Keary K., Deuffic P., Gerhard W., Thorsen B.J., Winkel G., Avdibegovic M., Dobšinska Z., Feliciano D.M.S., Gatto P., Mifsud E.G., Hoogstra-Klein M., Hrib M., Hujalao T., Jager L., Jarsky V., Jodlowski K., Lawrence A., Lukmine D., Pezdevšek Malovrh Š., Nedeljković J., Nonić D., Ostoić S.K., Pukall K., Rondeux J., Samara T., Sarvašova Z., Scriban R., Silingiene R., Šinko M., Stojanovska M., Stojanovski V., Stoyanov N., Teder M., Vennessland B., Vilkriste L., Wilhelmsson E., Wilkes-Allemann J., Bouriaud L. 2018. How private are Europe's private forests? A comparative property rights analysis. *Land Use Policy*, 76: 535–552.
- Prosen M. 2002. Odnos javnosti do velikih zveri v Sloveniji in uporaba javnega mnenja pri oblikovanju modela potencialnega habitata. Magistrsko delo. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 125 str.
- Pucej Vidovič T. 2015. Sodba o mojem, našem in javnem gozdnem škratu ter njegovem drevesu. In: XXXII. Gozdarski študijski dnevi: Zakonodaja o gozdovih: odprta vprašanja in predlogi rešitev. Dolenjske Toplice, 22–23 april 2015. Kadunc A. (ed.). Ljubljana, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 13–29.
- Pucko A. 1997. Rezultati ankete o poznavanju gozdov in gozdarstva v javnosti. *Gozdarski vestnik*, 55, 10: 508–513.
- Rametsteiner E., Kraxner F. 2003. Europeans and Their Forests. What Do Europeans Think About Forests and Sustainable Forest Management? A Review of Representative Public Opinion Surveys in Europe. MCPFE, Liaison Unit in Vienna: 56 str.
- ReNGP (Rezolucija o nacionalnem gozdnem programu). 2007. Ur. l. RS, št. 111/07.
- Ribe R.G., Matteson M.Y. 2002. Views of old forestry and new among reference groups in the Pacific Northwest. *Western journal of applied forestry* 17, 4, 173–182.
- SAEFL (Swiss National Programme). 2004. Environmental documentation No. 363, Swiss Agency for the Environment, Forests and Landscape, Bern: 117 str.
- Sandström C., Lindkvist A., Öhman K., Nordström E.-M. 2011. Governing Competing Demands for Forest Resources in Sweden. *Forests*, 2, 218–242; doi:10.3390/f2010218.
- Schmithüsen F., Karemi Y., Seeland K. 1997. Perceptions and attitudes of the population towards forests and their social benefits – social origins and research topics of studies conducted in Germany, Austria and Switzerland between 1960 and 1995. International Union of Forest Research Organizations, IUFRO Occasional paper 7: 1–30.
- Seidl R., Thom D., Kautz M., Martin-Benito D., Peltoniemi M., Vachiano G., Wild J., Ascoli D., Petr M., Honkaniemi J., Lexer M.J., Trotsiuk V., Mairota P., Svoboda M., Fabrika M., Nagel T.A., Reyer P.O.C. 2017. Forest disturbances under climate change. *Nature Climate Change* 7, 395–402.
- Shindler B., Cramer, L.A. 1999. Shifting public values for forest management: Making sense of wicked problems. *Western Journal of Applied Forestry* 14, 1: 28–34.
- Simončič T., Spies T.A., Deal R.L., Bončina A. 2015. A conceptual framework for characterizing forest areas with high societal values: Experiences from the Pacific Northwest of USA and Central Europe. *Environmental Management*, 56, 1: 127–143.
- Simončič T. 2016. Forest functions in multi-objective forest management. Disertacija. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 158 str.
- Sullivan G.M., Artino A.R. 2013. Analyzing and interpreting data from likert-type scales. *Journal of Graduate Medical Education*, 5, 4: 541–242.
- SURS (Statistični urad Republike Slovenije), 2016. <https://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/statfile2.asp>. (05.09.2018).
- Tabachnick B., Fidell L. 2000. Using multivariate statistics. Boston: Pearson Allyn & Bacon.
- Torkar G., Verlič A., Vilhar U. 2014. Importance of forest ecosystem services to secondary school students: a case from the North West Slovenia. *Sout-eact European Forestry*, 5, 1: 35–43.
- Trkman S. 2013. Predlog upravljalvskega načrta za gozdni prostor Panovec. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 100 str.
- Veselič Ž., Mikulič V., Ogrizek R. 2010. Lastniki gozdov o gozdarstvu, njihovem delu v gozdu in o delu Zavoda za gozdove Slovenije. *Gozdarski vestnik*, 68, 9: 435–441.
- Von Grünigen S., Montanari D., Ott W. 2014. Wert der Erholung im Schweizer Wald. Schätzung auf Basis des Waldmonitorings soziokulturell (WaMos 2). Bundesamt für Umwelt, Bern. Umwelt-Wissen Nr. 1416: 46 str.
- Winkler I., Marenče J. 1998. Gospodarnost gospodarjenja z gozdom v novih družbenih in gospodarskih razmerah. *Gozdarski vestnik* 1, 56: 3–11.
- ZGS. 2005. Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih za leto 2004. Ljubljana: 65 str.
- ZGS. 2016. Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih za leto 2015. Ljubljana: 131 str.
- Žižek L., Pirnat J. 2011. Odnos javnosti do gozdov v mestih na primerih Rožnika in Golovca v Ljubljani. *Gozdarski vestnik*, 69, 2: 91–98, 115–118.
- Žlebnič G. 2007. Analiza zahtev javnosti do primestnih gozdov na primeru gozdnogospodarske enote Glince–Črnuče. Ljubljana, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, diplomsko delo: 67 str.

Priloga 1: Rezultati diskriminantne analize za razlikovanje skupin lastnikov in nelastnikov**Appendix 1: The results of discriminant analysis for discriminating the groups of owners and non-owners**

Spremenljivka (Variable)	F	P	Standardizirani kanonski diskriminacijski koeficienti (Standardized canonical discriminant coefficient)	Strukturni koeficienti (Structural coefficient)
V Sloveniji mora ostati prost dostop v gozdove za vse. (In Slovenia, free access to forests for all must remain in force.)	35,837	0,000	0,571	0,620
Pomen gozdov za rekreacijo (Importance of forests for recreation)	25,691	0,000	0,467	0,525
Država bi morala vlagati več sredstev za omogočanje lova divjadi. (The state should invest more financial support for enabling game hunting.)	9,099	0,003	-0,364	-0,312
Tudi v gozdovih, ki so zavarovani zaradi varstva narave, je treba omogočiti pridobivanje lesa. (Wood production should be allowed even in forests protected for nature conservation.)	12,236	0,000	-0,308	-0,362
Država bi morala vlagati več sredstev za spodbujanje rekreacije v gozdu. (The state should invest more financial instruments for enabling game hunting.)	9,895	0,002	0,286	0,326
Zavarovanje gozdov (Measures to promote forest services are... forest protection.)	9,989	0,002	0,157	0,327
Za ohranjanje narave so pomembni vsi gozdovi, ne le zavarovani. (All forests, not only the protected ones, are relevant for nature conservation.)	7,557	0,006	0,151	0,285
Ker lahko v gozdove hodimo vsi, bi morali lastniki gozdov dobiti posebno denarno nadomestilo. (Since everyone can walk freely through the forests, forest owners should receive special monetary compensation.)	5,339	0,021	-0,165	-0,249
Vsi državljani naj imajo pravico do nabiranja gozdnih sadežev ne glede na lastništvo gozda (All citizens should have the right to harvest forest fruits irrespective of the forests' ownership.)	5,702	0,017	-0,114	0,247
Pomen gozdov za estetski videz krajine (Importance of forests for the aesthetics of landscape.)	0,654	0,419	-0,171	0,084
Denarna nadomestila za lastnike gozdov, ki dobro gospodarijo (Measures to promote functions are... financial benefits for owners that are good managers.)	0,003	0,960	0,046	0,005
Država bi morala vlagati več sredstev za varstvo narave. (The state should invest more financial support for nature conservation.)	1,976	0,160	-0,036	0,145
Pomen gozdov za varstvo pred naravnimi nesrečami (Importance of forests for protection against natural hazards.)	0,463	0,496	-0,035	0,070
Ker se lov izvaja v vseh gozdovih, bi morali lastniki gozdov prejeti denarno nadomestilo (Since hunting is carried out in all forests, forest owners should receive monetary compensation.)	5,665	0,018	0,004	-0,246
S stanjem slovenskih gozdov sem zadovoljen (I'm satisfied with the state of Slovenian forests.)	0,665	0,415	0,002	0,084

Wilk's Lambda (Wilk's Lambda)	0,908
Lastna vrednost (Eigen value)	0,102
χ^2	88,144
P	0,000
Kanonična korelacija (Canonical correlation)	0,304

*Odebeljene vrednosti kažejo faktorje, ki pomembno prispevajo k ločevanju skupin lastnikov in nelastnikov glede na vrednosti strukturnih koeficientov ($SK > |0,30|$). (Bold values show factors that significantly contribute to the discrimination of groups of owners and non-owners with respect to the values of structural coefficients ($SK > |0,30|$)).